

УДК 336.7
JEL Classification G23

Гаврилук В.М.¹

канд. екон. наук, асистент
E-mail: vitagavrilyuk1@gmail.com

Мушеник І.М.¹

канд. екон. наук, доцент
E-mail: mushenik77@ukr.net

Дранус В. В.²

канд. екон. наук, доцент
Email: drval8@ukr.net

¹Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

²Чорноморський національний університет ім. Петра Могили
Миколаїв, Україна

ЛІЗИНГ: ГЕНЕЗИС, ДЕФІНІЦІЇ, КЛАСИФІКАЦІЯ

Анотація

Історичні аспекти розвитку лізингу досить ґрунтовно досліджено в економічній літературі, однак вчені мають розбіжні погляди що до трактування деяких позицій по вказаній проблематиці. Недостатня визначеність поняття лізингу і розмитість його класифікації негативно позначається на учасниках лізингових відносин які взаємодіють між собою, тому означений напрямок дослідження потребує чіткої конкретизації для уникнення дублювання понять, що і підтверджує актуальність та мету зазначеної теми.

У статті проаналізовано історичні аспекти розвитку лізингу, зміст, значення та об'єктивні причини виникнення лізингових відносин. Сформовано наукове обґрунтування сучасних підходів до тлумачення терміну «лізинг». Досліджено наукові погляди та підходи до класифікації видів лізингу згідно різних ознак, а також означено її особливості та недоліки.

Перспективи плідного функціонування фінансового посередництва в формі лізингу пов'язані з потребою вирішення ряду проблем. Зокрема, дослідження потребує питання дефініції лізингу, а також формулювання чіткої його класифікації на основі принципових відмінностей і особливостей кожного виду лізингу.

Ключові слова: лізинг ; види лізингу ; фінансове посередництво ; ознаки класифікації ; фінансовий лізинг ; оперативний лізинг ; лізингодавець ; лізингодержувач.

Вступ. Лізингова сфера давно вже зарекомендувала себе як сучасний механізм організації фінансування основного капіталу, що здатна бути ефективною складовою процесу оновлення економіки. Утім, розвиток лізингу в нашій країні потребує суттєвого його удосконалення. Формування перспектив розвитку лізингу неможливе без дослідження і осмислення його сутності та ролі в економічному середовищі.

Багатолітні напрацювання взаємодій учасників лізингового процесу показують його різноманітність і потребують чітко окреслених меж у вигляді дослідження його класифікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми, які найчастіше піднімалися у працях сучасних вчених, зокрема В.І. Артиша, Н.М. Внукової, О.О. Белікова, В.Д. Газмана, Т.І. Галецької, В.А. Горемікіна, В.В. Іванишина, А.Н. Кіркорова, А.О. Левковича, М.І. Лещенко, Б.Л. Луціва, Ю.О. Лупенко, С.В. Науменкової, С.А. Навроцького, Я.В. Онищук, П.Т. Саблука, Ю.В. Сосюрко та інших стосувалися теоретичних основ лізингу, визначенню сутності і особливостей формування лізингових відносин. Однак, не менш актуальними є проблеми дефініцій класифікаційних ознак лізингу.

Серед вітчизняних науковців, які досліджували вказані питання, варто відзначити, В.Т. Другову, А.Г. Загороднього, В.Н. Кочеткову, О.Г. Луб'яницького, В.І. Міщенко, В.П. Манойленка, Р.П. Саблука, Н.Г. Слав'янську, Г.О. Холодного та інших. Використання напрацьованих зазначених авторів є особливо актуальним у процесі розбудови вітчизняної лізингової галузі, оскільки дає змогу не тільки оцінити переваги і недоліки лізингової послуги загалом, а й адаптувати зарубіжний досвід до реалій України.

Мета. Головною метою статті є дослідження становлення і розвитку теоретичних аспектів лізингу. Реалізація поставленої мети полягає в детальному вивченні походження лізингу, його змісту, сутності та обґрунтуванні класифікаційних ознак, що забезпечить системний підхід до ефективності використання досягнень лізингового бізнесу.

Методологія дослідження. Методологічну основу дослідження склали загальнонаукові і спеціалізовані методи: формально-логічний, аналітичний, історичний, порівняльний, системно-логічний.

Результати. Формування перспектив розбудови лізингу неможливе без глибинного аналізу сутності та історії його розвитку.

Перше документальне свідчення про виникнення операцій, за ознаками схожими на сучасний лізинг, датується орієнтовно 2000 р. до н. е. аргументом тому були договори оренди сільськогосподарського майна, що записані на глиняних дощечках у древньому шумерському місті Ур. Окрім того, поступовий розвиток лізингових відносин у правовій площині відображено в окремих положеннях Законів царя Хамурапі, прийнятих у 1775-1750 рр. до н. е., у яких зазначалися перелік випадків оренди, норми орендної плати, а також умови прийняття майна у заставу.

Прийнято вважати [1, 2, 3, 4, 5], що перше наукове обґрунтування доцільності використання лізингу з економічної точки зору дав Аристотель в одному з трактатів «Риторики» (355 р. до н. е.). Древній філософ відмічав, що сутність багатства полягає більше в користуванні, ніж у володінні майном [6]. Іншими словами, економічний ефект, тобто можливість отримання доходу, автор не пов'язує безпосередньо з володінням предметами, а вважає достатнім лише їх використання у виробничій діяльності.

Деякі дослідники [5, 7, 8] наголошують, що термін «лізинг» увійшов у користування в 1877 році, коли американська телефонна компанія «Bel Telephone Company» прийняла рішення не продавати власні телефонні апарати, а здавати їх в оренду. Виробники вдавалися до схем лізингу, як до маркетингового інструменту, який дозволив їм подавати власну продукцію у великих масштабах.

Весь потенціал можливостей лізингового бізнесу показала акція американського уряду в роки Другої світової війни. Посилаючись на накопичений позитивний досвід орендних операцій Конгресом США, 11 березня 1941 року був прийнятий закон про ленд-ліз, який врегулював міждержавні лізингові відносини. Так, фінансовий лізинг сприяв залученню капіталу для розбудови зруйнованого господарства після Другої світової війни і подальшого розвитку європейських країн зокрема. Фундаментальні основи відносин, що максимально відповідають сучасному розумінню лізингу, було

закладено в середині 50-х років ХХ століття в США. [9]. Як вважають окремі дослідники [2, 5], відбулися суттєві зрушення у розвитку лізингових відносин. В оренду стали здавати основні засоби: техніку, обладнання, машини, механізми, судна, літаки та ін.

Так, Н.М. Внукова і О.В. Ольховніков [5, с. 38], аналізуючи лізингові відносини, вважають, що у 50-х роках минулого століття був американський період розвитку лізингового бізнесу; в 60-х роках - період розповсюдження лізингу в світі; 70-ті – початок 80-х період лізингового піднесення; з середини 80-х років – період світової лізингової інтеграції.

У той час, коли у світовій економіці відбувалося поступове зростання та удосконалення лізингових відносин, на теренах України, за часів СРСР, лізингова діяльність тривалий період була заборонена.

На думку Горемікіна В.А. [1], початок розвитку лізингу в нашій державі ознаменувався отриманням права самостійного виходу на зовнішній ринок підприємств. До цього слід додати також розбудову банківської системи, зокрема створення комерційних банків, і введення нових норм амортизації.

Формування нових соціально-економічних відносин у нашій державі супроводжувалось реальним спадом економіки, некерованою інфляцією, яка вносила дисбаланс у фінансову та грошово-кредитну систему держави, спадом виробництва, відсутністю інвестицій, і в цих умовах лізингові відносини змушені були укріпитися і зберегтися до сьогоднішнього дня [9].

Для з'ясування суті лізингу та його ролі в економічному середовищі, слід навести ряд наукових підходів щодо його трактування.

Дослідники формують власне тлумачення поняття «лізинг» по – різному. Для розуміння даної категорії наведемо визначення, які запропоновані науковцями (табл. 1).

Таблиця 1. Визначення поняття «лізинг»

Автор	Визначення
Кочетков В.Н. [7, с. 5]	Лізинг – комплекс майнових відносин, що складаються у зв'язку з передачею майна у тимчасове користування.
Нікбахт Е., Гроппеллі А.	Лізинг (оренда) – це юридична угода між двома сторонами – орендодавцем, власником майна, і орендарем, який користується тим майном. За це орендар протягом дії оренди погоджується сплачувати певну суму орендної плати.
Мороз А.М. [7 с.5]	Лізинг – задача в оренду на тривалий строк предметів довгочасного користування або різновид довгострокового кредиту. Який надається в натуральній формі погашається клієнтом розстрочку.
Гриценко О.Ф. та ін. [10, с. 6]	Лізинг – це підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів.
Снігір Л.Я. [5]	Лізинг – це нова організаційно – правова форма бізнесу, яка створює поєднання кредитної операції, інвестиційної діяльності й оренди водночас.
Фещенко В.В. [3]	Лізинг– це контракт про передачу в оренду машин, обладнання, споруд виробничого призначення.
Коноплицкий В.А.	Лізинг – це форма інвестування капіталу у вигляді довгострокової оренди технічних засобів, що відображені лізинговою угодою.
Газман В.Д.[11]	Лізинг – є економічно – правовою категорією , яка представляє собою особливий вид підприємництва в галузі інвестиційної діяльності
Ходаківська В.П.[3]	Лізинг – специфічна форма організації кредитно – фінансових відносин, що поєднує в собі елементи кредитування в натуральній і грошовій формах.
Попов.О.Н.	Лізинг є одним із перспективних способів як залучення, так і розміщення інвестицій.
Куліш Т.В. [2]	Лізинг – це сукупність економіко-правових відносин, які виникають із придбанням у власність майна та передачею його у тимчасове володіння і користування на визначений термін і за визначену плату

Продовження табл. 1

Горбач Л.М., Каун О.Б.	Лізинг – це інвестування коштів у придбання майна, що передається інвестором-лізингодавцем у користування лізингодержувачу на умовах поступової сплати вартості майна і винагороди лізингодавця.
Горемікин В.А. [1, с. 30]	Лізинг – це комплекс майнових відносин, що забезпечують технічне переозброєння підприємств і прискорює науково-технічний прогрес за допомогою прямих інвестицій в матеріальній і грошовій формах.

Варто відзначити, що у науковому середовищі не сформувалося єдиної думки щодо тлумачення лізингу, його змісту через достатню складність і новизну.

Найчастіше лізинг ототожнюється з орендними відносинами. Так, якщо порівнювати оренду та лізинг, то останній визначається вищою формою організації, яка ґрунтується на знаннях і навичках у фінансовому, маркетинговому і виробничому напрямкові.

Також, не можемо погодитись з ототожненням лізингу із способом купівлі – продажу, яке пропонують деякі науковці. На нашу думку, ці визначення не висвітлюють сутності лізингу і далекі від тлумачення його, як наукового поняття.

Ще один варіант, який набув поширення серед окремих науковців, передбачає тлумачення лізингу, як форму кредитування. Слід зазначити, що тут зберігаються ознаки кредиту, а саме: платність, терміновість, зворотність. Тут, лізинг наближається до товарного кредиту.

Заслуговує уваги думка щодо тлумачення лізингу, як виду інвестиційної діяльності або форми фінансування капітальних вкладень.

Інший варіант, що запропонований науковцями [1, 7] передбачає тлумачення лізингу, як комплексу майнових відносин, що виникають у зв'язку з рухом майна між учасниками лізингових операцій.

Для ґрунтового трактування слід застосувати комплексний підхід для того щоб не залишити поза увагою жодної визначальної його характеристики [12, с. 5].

На нашу думку, найбільш поглиблене трактування лізингу як організаційно-правової форми бізнесу, яка створює поєднання кредитної операції, інвестиційної діяльності й оренди одночасно.

Протягом тривалого часу існування лізингових відносин світовою практикою напрацьовано багато варіантів взаємодії учасників лізингового процесу. Ринок лізингових послуг постійно розширюється, змінюється, удосконалюється, тим самим показуючи різноманітність спектру лізингових відносин на практиці. У процесі розвитку лізингових відносин навіть незначні зміни чи доповнення можуть сформувати нові його види. Вони не мають чітко окреслених меж.

Більшість науковців, що досліджували лізинг, зверталися до розгляду питань класифікації лізингу. Для глибшого розуміння сутності лізингу вченими пропонуються різні його класифікації. Дослідники, які вивчали ці питання [1, 2, 5, 7, 10, 11, 13], вважають, що донині ще не сформована чітка класифікація лізингу, не вибудовано певний чіткий перелік ознак класифікації.

Науковці, опрацьовуючи ці питання, керуються перш за все ознаками класифікації. Так, Н.Н. Внукова [5] виділяє шість ознак класифікації, В.Д. Газман [11] наголошує на існуванні семи ознак класифікації. Дослідники М.І.Лещенко, В.Н. Кочетков [7], О.Ф. Гриценко, М.Я. Дем'яненко, Р.П. Саблук [10], Ю.В. Сосюрко [14] зазначають про існування восьми основних ознак класифікації лізингу, а в роботах В.А. Горемікіна, [1] Л.М. Горбача, В.І. Міщенко [8] виділено їх дев'ять.

Розглянемо, як формуються основні класифікаційні ознаки відомими вченими дослідниками.

Отже, за складом учасників дослідники [2,7,8] розрізняють: прямий, зворотній, непрямий (тресторонній, багатосторонній).

На нашу думку, цю ознаку слід переформатувати так, щоб суть її зводилась до кількісної характеристики складу учасників, які здійснюють лізингову угоду, тоді не буде накладання одних і тих же видів лізингу стосовно різних ознак, а саме: за складом учасників, на нашу думку, слід запропонувати як:

- двосторонній лізинг, в якому беруть участь два суб'єкти: лізингодавець і лізингоодержувач;

- багатосторонній лізинг, в якому беруть участь три і більше учасників.

Тоді, на нашу думку, зазнає змін і наступна ознака класифікації лізингу за формою організації, як і пропонують дослідники [1, 10, 13]. Отже, суть полягає не в кількості учасників, а в організаційних особливостях лізингу через те, сюди доречно віднести поділ на:

- прямий лізинг, коли постачальник (виробник) сам, об'єднуючи функцію лізингодавця, без посередників, передає в лізинг об'єкт;

- зворотній лізинг, коли власник майна (виробник) продає об'єкт лізингу майбутньому лізингодавцю з одночасним оформленням угоди про одержання своєї колишньої власності на умовах лізингу;

- непрямий лізинг, коли відбувається передача майна в лізинг через посередника.

За типом майна дослідники [7,8,10,13,14] розрізняють лізинг за такими видами:

- лізинг рухомості;

- лізинг нерухомості;

- лізинг виробничих комплексів.

Р.П. Саблук [2] пропонує доповнити цю ознаку лізингом виробничих комплексів. Відомо, що до виробничих комплексів відносять як рухоме, так і нерухоме майно і останнім часом спостерігається тенденція до передачі цілих майнових виробничих комплексів в лізинг, наприклад, птахо комплекси.

Досить спірним в класифікації є поділ лізингу на фінансовий і оперативний. Дослідники [1, 5, 10] відносять їх за терміном угоди, інші, серед яких [8, 13] - за ознакою окупності.

Тому слід, на нашу думку, об'єднати ці дві ознаки в одну, тим більше за суттю і змістом зазначених видів вони чітко себе позиціонують саме тут. Отже, за терміном дії і ступеню окупності виділяють:

- фінансовий лізинг;

- оперативний лізинг.

Слід погодитись з думкою Ю.В. Сосюрко, « до основних видів лізингу відносять фінансовий і оперативний. Критерієм їх розмежування служать ознаки за обсягом зобов'язань лізингодавця і строками використання лізингового майна. Всі останні види лізингу – це різновиди основних видів лізингу і в залежності до ознак вони можуть бути віднесені до оперативного чи фінансового лізингу» [14, с.11].

Крім зазначених ознак класифікації існують такі, що не мають яскраво виражених розбіжностей серед дослідників [1, 7, 8, 10, 13, 14], отже, ми лише перерахуємо їх із деякими зауваженнями.

За намірами учасників:

- терміновий (одноразовий) передбачає передачу у лізинг на один строк;

- поновлювальний (револьверний) передбачає продовження після закінчення першого строку контракту.

Залежно від тривалості дії лізингової угоди:

- короткостроковий;

- середньостроковий;

- довгостроковий.

За способом фінансування:

- лізинг за рахунок власних коштів передбачає фінансування за рахунок власного капіталу;

- лізинг за рахунок залучених коштів передбачає фінансування за рахунок кредитування спеціалізованими установами;

- роздільний (пайовий) – передбачає фінансування частини вартості лізингового майна за рахунок власних коштів, а решта вартості сплачується на умовах участі на паях. На таких умовах може взяти участь і виробник лізингового майна.

За характером лізингових платежів:

- грошовий лізинг, якщо всі платежі здійснюються в грошовій формі;

- компенсаційний, якщо платежі здійснюються у вигляді вироблених товарів чи наданні зустрічних послуг;

- змішаний, якщо поєднуються перераховані вище форми оплати.

Дослідник Б.В. Дергалюк виділяє ознаку, що визначає відношення до податкових пільг:

- фіктивний лізинг, призначений для врахування податкових пільг;

- дійсний лізинг [15].

За сектором ринку, де проводиться лізингова операція:

- внутрішній лізинг, коли всі учасники належать одній країні;

- зовнішній (міжнародний) лізинг, коли хоча б одна із сторін належить іншій країні.

За ступенем новизни майна:

- лізинг нового майна передбачає передачу у лізинг майна, що не було у використанні;

- лізинг вживаного майна передбачає передачу у лізинг майна, яке вже було у використанні або раніше передане у лізинг, а потім повернуте лізингодавцю.

Дослідник Саблук Р.П акцентує на важливості ознаки, що враховує обсяг сервісного обслуговування:

- чистий лізинг, при якому витрати по обслуговуванню майна бере на себе лізингоодержувач;

- повний лізинг, включає всі витрати з обслуговування об'єкта лізингу;

- частковий лізинг, означає поділ між учасниками технічного обслуговування об'єкта [2];

- генеральний лізинг, дає можливість при постійному і тривалому співробітництві лізингоодержувача і лізингодавача укласти загальну угоду по наданню лізингової лінії, після якої лізингоодержувач може при необхідності брати додаткове обладнання без укладання нових контрактів.

У дослідженнях вчених економістів існують і інші трактування деяких ознак класифікації, поряд з тим дослідники виокремлюють додатково ознаки, які, на нашу думку, не мають впливу на практичну діяльність при здійсненні лізингових операцій. Тому відсутність чіткої класифікації лізингу і велика кількість класифікаційних ознак має ще більше протиріч і дублювання понять.

Висновки і перспективи. Таким чином, через складність і новизну даного поняття у науковому середовищі не сформувалося єдиної думки щодо тлумачення лізингу та його змісту. Крім цього проведений аналіз вказує що, класифікація яка існує не виразна, види чітко не відокремлені один від одного відповідними критеріями, що може призвести до формування нових видів лізингу. Отож, існуюча класифікація

сформована, як проста констатація його характеристик, а не принципів відмінностей і особливостей кожного виду. Цілком зрозуміло, що питання сутності і тлумачення лізингу, його видів та їх чіткої класифікації можуть бути предметом жвавої полеміки серед теоретиків. За таких обставин потребує детального, аргументованого дослідження питання генезису теоретичних аспектів лізингу.

Список використаних джерел

1. Горемыкин В.А. Лизинг. Москва : Информационно-издательский дом «Филинь»; Информцентр XXI, 2008. 944 с.
2. Саблук Р.П. Фінансовий лізинг в АПК: монографія Київ : ІАЕ УААН, 2003. 178 с.
3. Онищук Я.В. Розвиток лізингу в Україні. *Фінанси України*. 2005. № 7. С. 106-113.
4. Науменкова С.В., Міщенко С.В. Ринок фінансових послуг. Київ, 2010. 532 с. URL: http://pidruchniki.ws/20080215/finansilizingovi_poslugi.
5. Внукова Н.Н. О.В. Ольховников. Мир лизинга. Харьков : Основа, 1994. 224 с.
6. Аристотель. Риторика. Пер. Н. Платоновой. Античные риторика. Москва, 1978. URL: <http://www.lib.ru/POEEAST/ARISTOTEL/ritoriki.txt>
7. Кочетков В.Н. Организация лизинговых операций. Киев : Украинско-финский институт менеджмента и бизнеса, 1998. 126 с.
8. Міщенко В.І. Основи лізингу. Київ: Товариство «Знання», КОО, 1997. 138 с.
9. Гаврилук В.М. Історичне становлення лізингу в зарубіжних країнах світу. *Way Science*. 2018. № 1. С. 41-49.
10. Грищенко О.Ф., Дем'яненко М.Я., Саблук Р.П. Рекомендації про лізинговому обслуговуванню сільськогосподарських підприємств. Київ : ДОП ІАЕ, 1998. 80 с.
11. Газман В.Д. Рынок лизинговых услуг. Москва : Фонд «Правовая культура», 1999. 376 с.
12. Гаврилук В.М. Розвиток фінансового лізингу в сільському господарстві: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. економ. наук: спец. 08.00.08. «Гроші, фінанси і кредит». ННЦ «Інститут аграрної економіки». Київ, 2015. 20 с.
13. Антонок П.Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації. URL: <http://uchebnik-besplatno.com/mirovaya-ekonomika-uchebnik/klasifikatsiya-lizingovih.html> (дата звернення 12.08.2019).
14. Сосюрко Ю.В. Перспективи розвитку екологічного лізингу в Україні. Київ: «Аверс», 1999. 71 с.
15. Гришко Н., Кунченко О. Щодо питання класифікації лізингу в Україні. *Економічний аналіз*. 2008. № 19. С. 24-29. URL: http://econa.at.ua/publ/vipuski_za_porjadkovim_nomerom/vipusk_3/shhodo_pitannja_klasifikaciji_lizingu_v_ukrajini/19-1-0-390 (дата звернення 12.08.2019).

Дата надходження статті до редакції : 19.09.2019
1 рецензування 25.10.2019 Прийняття в друк: 25.12.2019

Havryliuk V.M.¹

PhD in Economics, Assistant Professor

Email: vitagavrilyuk1@gmail.com

Mushenyk I.M.¹

PhD in Economics, Assistant Professor

Email: mushenyk77@ukr.net

Dranus V.V.²

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Email: drval8@ukr.net

¹State Agrarian and Engineering University in Podilya,
Kamianets-Podilskyi, Ukraine

²Petro Mohyla Black Sea National University
Mykolaiv, Ukraine

LEASING: GENESIS, DEFINITIONS, CLASSIFICATION

Abstract

The historical aspects of the development of leasing have been thoroughly researched in the economic literature, however, scientists have divergent views on the interpretation of some positions on these issues. Insufficient definition of the concept of leasing and blurring of its classification adversely affects the participants of the leasing relations that interact with each other, so the specified direction of the study requires clear specification to avoid duplication of concepts, which confirms the relevance and purpose of the topic.

The article analyzes the historical aspects of the development of leasing, the content, value and objective causes of the leasing relationship. The scientific substantiation of modern approaches to the interpretation of the term "leasing" has been formed. The scientific views and approaches to the classification of types of leasing according to different characteristics are investigated, as well as its features and disadvantages.

The prospects for a well-functioning financial intermediation in the form of leasing are related to a number of problems. In particular, the research requires the definition of leasing, as well as the formulation of a clear classification based on the fundamental differences and features of each type of leasing.

Key words: leasing, types of leasing, financial intermediation, characteristics of classification, financial leasing, operational leasing, lessor, lessee.

References

1. Goremykin, V.A. (2008). *Lizing* [Leasing (2nd ed.)]. Moscow: Informacionno-izdatel'skij dom «Filin»; Informcentr HHI.
2. Sabluk, R.P. (2003). *Finansovyy lizynh v APK* [Financial leasing in the AIC]. Kyiv: IAE UAAN.
3. Onishuk, Ya.V. (2005). Rozvytok lizynhu v Ukraini [Leasing development in Ukraine]. *Finansy Ukrainy* [Finance of Ukraine], 7, 106-113.
4. Naumenkova, S.V., & Mishchenko, S.V. (2010). Rynok finansovykh posluh [Financial Services Market]. Kyiv. Retrived from http://pidruchniki.ws/20080215/finansi/lizingovi_poslugi [in Ukrainian]
5. Vnukova, N.N., & Ol'khovnykov, O.V. (1994). *Myr lizynha* [World of leasing]. Kharkiv: Osnova. [in Russian]
6. Arystotel. Rytoryka [Aristotle. Rhetoric (n.d.)]. Moskow. Retrived from <http://www.lib.ru/POEEAST/ARISTOTEL/ritoriki.txt> [in Russian]
7. Kochetkov, V.N., Kraeva, E.V., & Kochetkova, O.V. (1998). *Orhanyzatsiya lizynhovoykh operatsij* [Organization of leasing operation]. Kyiv: Ukraynsko-fynskyy instytut menezhmenta y byznesa. [in Russian]
8. Mischenko, V.I., Lubianytskyj, O.H., & Slavianska, N.H. (1997). *Osnovy lizynhu* [Leasing fundamentals]. Kyiv: Znannia, KOO. [in Ukrainian]
9. Havryliuk V.M (2018). Istorychne stanovlennia lizyngu v zarubizhnykh krainakh svitu [Historical formation of leasing in foreign countries]. *Way Science*, 2, 41-49. [in Ukrainian]
10. Gritsenko, O.F., Demyanenko, M.I., & Sabluk, R.P. (1998). Rekomendatsiyi pro lizynhovomu obsluhovuvannyu silskohospodarskykh pidpryemstv [Recommendations on leasing services to agricultural enterprises] Kyiv: DOP IAE. [in Ukrainian]
11. Hazman, V.D. (1997). *Lizynh: teoriya, praktyka, komentaryy* [Leasing: Theory, Practice, comments]. Moscow: Fond "Pravovaia kul'tura". [in Russian].
12. Havryliuk, V.M (2015). Rozvytok finansovoho lizynhu v silskomu hospodarstvi: avtoref. dys. na zdobuttia stupenia kand. ekonom. nauk: spets.08.00.08. «Hroshi, finansy i kredyt». [Development of financial leasing in agriculture (Extended abstract of candidate's thesis)]. Kyiv: [in Ukrainian].
13. Antonyuk, P.L. (2004). Mizhnarodna konkurentospromozhnist' krayin: teoriya ta mekhanizm realizatsiyi [International competitiveness of countries: theory and mechanism of implementation]. Retrived from <http://uchebnik-besplatno.com/mirovaya-ekonomika-uchebnik/klasifikatsiya-lizingovih.html>. [in Ukrainian]
14. Sosiurko, Yu.V., Shydlovskyy, A.K., Brajkovskyy, Ye.M., & Zhujkov, V.Ya. (1999). *Perspektyvy rozvytku ekolohichnoho lizynhu v Ukraini* [Prospects of development of ecological leasing in Ukraine]. Kyiv: Avers. [in Ukrainian]
15. Hryshko, N., & Kunchenko, O. (2008). Shchodo pytannia klasyfikatsii lizyngu [Concerning the classification of leasing in Ukraine]. *Ekonomichnyi analiz*, 19, 24–29. Retrived from http://econa.at.ua/publ/vipuski_za_porjadkovim_nomerom/vipusk_3/shchodo_pytannja_klasifikaciji_lizyngu_v_ukrajini/19-1-0-390 [in Ukrainian]

Received: 09/19/2019

Revision: 10/25/2019 Accepted: 12/25/2019